

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра духових та ударних інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-наукової програми,
проректор з науково-педагогічної діяльності
та інноваційного розвитку, професор

 Ю. СОКОЛОВСЬКИЙ

”_25_”_червня_2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

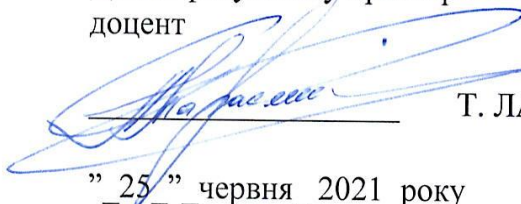

М. КУШНІР

”_25_”_червня_2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових інструментів,
доцент

 Т. ЛАЗУРКЕВИЧ

”_25_”_червня_2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС»**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-наукова програма	Музичне мистецтво
Профілізація	«Фагот»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін науково-фахової підготовки (ОК 1.3)
Загальний обсяг	9 кредитів ЄКТС (270 годин)
Форма підсумкового контролю	Атестаційний екзамен
Термін викладання	1-3 семестри
Факультет	Оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна, заочна

Робоча програма навчальної дисципліни «СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ» для профілізації «ФАГОТ» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-наукової програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

СТАРКО Володимир Григорович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри духових та ударних інструментів

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри духових та ударних інструментів

від ”_16_” червня__ 2021 р., протокол № __6__.

Завідувач кафедри духових та ударних інструментів, доктор
мистецтвознавства, професор
А. Я. Карпьяк

ЗМІСТ

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДИТИ ЗДОБУВАЧ.....	4
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	7
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	12
8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.....	13
9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	13

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих музикантів-виконавців що володіють специфікою виконавства на фаготі.

Основним завданням дисципліни є навчання студентів особливостям гри на фаготі та професійному застосуванні набутих ними знань і навичок у майбутній фаховій педагогічній і виконавській діяльності.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК3.Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.

ЗК4.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8.Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК9.Здатність працювати автономно.

ЗК10.Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики /.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

РН2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

РН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

PH4.Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

PH5.Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

PH6.Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

PH7.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

PH8.Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / музикознавчих дисциплін / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

PH10.Володіти сучасними методами та засобами наукових досліджень у сфері музичного мистецтва, у тому числі, методами роботи з інформацією, методами аналізу даних.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами			
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота (денна/заочна)	Семестри				
						Всього (денна/заочна)	у тому числі:			1	2	3	4	
							лекції	Індивідуальні (денна/заочна)		практичні	Кількість тижнів в семестрі			
	15	15	15		15									
Спеціальний клас	1,2	3	4	9	270	90/45	-	90/45	-	180/225	2	2	2	-

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота (денна/заочна)	
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
					лекційні	Індивідуальні (денна/заочна)		практичні
I		6	180	60/30		60/30		120/150
	1	3	90	30/15		30/15		60/75
	2	3	90	30/15		30/15		60/75
II		3	90	30/15		30/15		60/75
	3	3	90	30/15		30/15		60/75

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Циклічний твір великої форми
2. Віртуозний твір середньої форми
3. Ряд композицій малої форми, концертні етюди

Структура:

Індивідуальні заняття

І курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
1 семестр			
1	Тема 1	Циклічний твір великої форми. Робота над інтонацією та якістю звукоутворення.	15/7
2	Тема 2	Два віртуозних етюди . Знайомство з різноманітними інтерпретаціями .	15/8
Разом			30/15
2 семестр			
3	Тема 1	Ряд композицій малої форми. Стилістика.	15/7
4	Тема 2	Два віртуозних етюди	15/8
Разом			30/15
Всього годин			60/30

II курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
5	Тема 1	Віртуозний твір середньої форми .	15/7
6	Тема 2	Концертний етюд.	15/8
Разом			30/15

Самостійна робота

I курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
1	Тема 1,2	Опрацювання твору великої форми. Робота над інтонацією та якістю звукоутворення.	55/70
2		Підсумковий контроль (екзамен)	5/5
2 семестр			
3	Тема 1,2	Опрацювання виконуваних творів. Знайомство з різноманітними інтерпретаціями .	55/70
4		Підсумковий контроль (екзамен)	5/5
Всього годин			120/150

II курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
5	Тема 1,2	Робота над втіленням художнього образу програмного репертуару.	45/60
6		Підсумковий контроль (залік)	5/5
4 семестр			
7		Підсумковий контроль (Атестаційний екзамен)	10/10
Всього годин			60/75

Послідовність проходження творів концертної програми визначається викладачем довільно, у залежності від творчого потенціалу та індивідуальних особливостей розвитку студента. Під час навчання викладач повинен враховувати й необхідність охоплення (у межах зазначених розділів) якомога більшої кількості творів різних за змістом, формою та жанрами.

До екзаменів, заліку та атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали семестрові тематичні вимоги.

Програма випускного атестаційного іспиту на здобуття ступеня «магістр» складається з творів різних стилів (бароко, віденська класика, романтична та сучасна музика) і включає:

1. Циклічний твір великої форми
2. Дві композиції середньої або малої форми

У програмі обов'язково необхідно представити віртуозний твір концертного спрямування. Програма атестаційного екзамену виконується напам'ять.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під "суб'єктивним", в даному випадку, розуміється обдарованість виконавця. Під "об'єктивним" – його ставлення до професії, що виявляється у виконанні даної програми. Базове поняття критерію оцінки – це "художнє враження", яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Відмінно А (90-100) – найвище художнє враження.

Високий ступінь обдарованості: яскрава музикальність та артистизм; міцна виконавська воля та ритмоволя (стабільність виконання). Володіння звуком належної якості, динамікою, виявлення належного розуміння особливостей стилістики виконуваних творів, відсутність порушень у фразуванні.

Високий ступінь технічної майстерності: блискуча віртуозність, володіння звуковою палітрою, впевнене виконання напам'ять. Володіння правильною технологією виконавського процесу, штриховою технікою, технікою звукоутворення та артикуляцією

Досконале виконання програми: високий рівень складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення). Виявлення артистизму, виразовості, дотримання норм сценічної поведінки;

Високий ступінь обдарованості: яскрава музикальність та артистизм; міцна виконавська воля та ритмоволя (стабільність виконання).

Висока працездатність.

Добре В (82-89), С (74-81) – добре художнє враження.

Добрий ступінь обдарованості: музикальність, артистизм, виконавська воля та ритмоволя (стабільність виконання).

Добрий ступінь володіння технічними ресурсами, володіння різноманітною звучністю.

Добре виконання програми: високий рівень складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Добра працездатність.

Задовільно D (64-73), E (60-63) – посереднє художнє враження.

Середній ступінь обдарованості. Відсутність будь-якого з компонентів: музикальності, артистизму, виконавської волі, ритмоволі (часткова стабільність виконання).

Недостатнє володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю.

Задовільне виконання програми: середній рівень складності, зрілості інтерпретації, розуміння стилю та жанру, недостатнє професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Середня працездатність.

Незадовільно FX (35-59) – незадовільне художнє враження
(з можливістю повторного складання екзамену або заліку)

Середній ступінь обдарованості. Відсутність будь-якого з компонентів: музикальності, артистизму, виконавської волі, ритмоволі (часткова або недостатня стабільність виконання).

Недостатнє володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю.

Незадовільне виконання програми: недостатній рівень складності, незрілість інтерпретації, нерозуміння стилю та жанру, непрофесійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Низька працездатність.

Незадовільно F (0-34) – незадовільне художнє враження
(з обов'язковим повторним вивченням матеріалу екзамену або заліку)

Низький ступінь обдарованості. Відсутність музикальності, артистизму, недостатня стабільність виконання. Низьке володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю.

Низький рівень виконання програми: недостатній рівень складності, незрілість інтерпретації, нерозуміння стилю та жанру, відсутність виконавського мислення.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному екзамені.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Абаджян Г. Новая методика обучения игре на духовых инструментах – Харьков, Харьковский институт искусств, 1981. – 24 с.
2. Абаджян Г. Развитие средств художественной выразительности при игре на фаготе в свете современных научных исследований. – М., 1980.
3. Апатский В. М. Исполнительский аппарат музыканта-духовика, его специфика и методы формирования. Дослідження, досвід, спогади. -К., 1999. - -вып 1.
4. Апатський В. Методика обучения игре на духовых инструментах Вып.4.- М., 1976
5. Апатський В. Вопросы музыкального исполнительства и педагогики – М., 1979
6. Кобец И. Система домашних занятий трубоча.- К.,1965
7. Artaud P.-Y. La flûte / Pierre-Yves Artaud. – Paris: J.-C. Lattès - Salabert, 1986. – 95 p.
8. Abrahame. Principe de Bassoon. – Antwqerpen, 1780.
9. Agricola M. Musica instrumentalis deudsch. – Wittemberg, 1529 facsimile Leipzig, 1896.
10. Allard M. Methode de bassoon. – Paris, 1975.
11. Baines A. Woodwind Instruments and their History. – London, 1957.
12. Bartolozzi B. New Sounds for Woodwind. – Oxford. – Oxford, 1982.
13. Brown E. Another Look at the Bassoon. – Double Reed News 42 1998.

14. Camden F. Bassoon Technique. – London, 1961.
15. Carroll P. Baroque Woodwind Instruments. – Aldershot, 1999.
16. Christlieb D. Notes on the Bassoon Reed. – Los Angeles CA, 2/1996.
17. Cuciureanu G. The The Future of the Cuciureanu System Bassoon. //The Double Reed 8. 2 (1985). -24-33.
18. Jansen W. The bassoon: its History, Construction, Makers, Players and Music. – Buren, 1978.
19. Kunitz H. Die Instrumentation. Ein Hand- und Lehrbuch. – Leipzig, 1957.
20. Langwill L. The bassoon and Contrbassoon. London, 1965.
21. McKay, James R. The Bassoon Reed Manual: Lou Skinner's Theories and Techniques. – Bloomington IN, 2000.
22. Ouzounoff A. Actuellement le bassoon: traite pratique des nouvelles techniques au bassoon. – Paris, 1986.
23. Reghini F. Il repertorio del fagotto. – Florenz, 1988.

ПРОПОНОВАНИЙ РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК КОНЦЕРТНИХ КОМПОЗИЦІЙ

Баланчивадзе А. Концертіно
 Боцца Є. Речитатив, сициліана і рондо
 Бах Й. Концерт до мінор
 Бах Й. Концерт Сі-бемоль мажор
 Вебер К. Концерт Фа мажор
 Вебер К. Угорська фантазія
 Вівальді А. 39 концертів для фагота з оркестром
 Гумеляка В. Концерт
 Гуммель Й. Концерт Фа мажор
 Гобаренко В. Поема для фагота з оркестром
 Денісов Е. Соната для фагота соло
 Жоліве А. Концерт
 Каллівода Й. Варіації і рондо
 Кемуларія Р. Концерт
 Колодуб Л. Концерт
 Моцарт В. Концерт Сі-бемоль мажор
 Нуссіо О. Варіації для фагота з оркестром
 Пауер І. Концерт
 Розетті Ф. Концерт Сі-бемоль мажор
 Сенсанс К. Соната
 Стаміц К. Концерт Сі-бемоль мажор
 Тансман А. Сонатіна

Томазі А. Концерт

Фаш Й. Концерт До мажор

Худай Назаров Б. Концерт-поема для фагота з оркестром

Якоб Гордон Концерт